

Gynækologisk konsultation og undersøgelse

Når du kommer, vil du få udleveret et skema som du kan udfylde mens du sidder i venteværelset. Du vil blive spurgt om tidligere sygdomme, indlæggelser på hospitaler, operationer, allergier mm.

Dit møde med gynækologen starter ved skrivebordet, hvor vi prøver at kortlægge dit problem. Det er en god ide at medbringe et blødningskema eller en kalender, samt information om tidligere underlivsproblemer og hvad du får af medicin. Prøv at tænke på om de gener du har opstår på bestemte tidspunkter i cyklus eller i særlige situationer. Det er en god ide at medbringe en huskeliste, så du får det hele med.

Selve den gynækologiske undersøgelse foregår i undersøgelsesrummet på et gynækologisk leje. En almindelig gynækologisk undersøgelse vil altid omfatte:

Inspektion: Hvor gynækologen ser på området omkring skedeindgangen, slimhinden i skeden og livmoderhalsen,

Eksploration: Hvor gynækologen via skeden undersøger dit underliv.

Ultralydsskanning: Hvor gynækologen scanner gennem skeden og eventuelt gennem bugvæggen.

Der vil nogen gange være behov for at tage supplerende prøver. Før vi tager prøver, vil du blive informeret om formålet med prøven samt om eventuel risiko der kan være forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Når du får lavet en gynækologisk undersøgelse er det bedste du kan gøre, at slappe så godt af som muligt. Hvis der er noget, som gør ondt, er det vigtigt, at du siger til. Oftest skyldes smerter ved undersøgelsen at man spænder og det kan være at undersøgelsen kan gøres lidt anderledes så det ikke gør ondt.

Det er en god at tage en lang T-shirt/ kjole/ nederdel på, så du ikke føler dig så bar.

Du er meget velkommen til at have en ægtefælle, en ven(inde) eller anden pårørende med til undersøgelsen.

Ultralydsscanning af underlivet hos gynækologen

Ultralydsscanning er et af gynækologens bedste redskaber til at vurdere om din livmoder, dine æggestokke og æggeledere er normale. Scanningen foregår gennem skeden mens du ligger på det gynækologiske leje.

Ved ultralydsscanningen kan man se

- Udseende af livmoderen, størrelse og lejrning
- Om der er muskelknuder (fibromer) og polypper
- Livmoderslimhindens tykkelse
- Om der er væske i livmoderhulen
- Eventuel spirals placering
- Graviditet i livmoderen
- Udseende af æggestokken
- Cyster eller knuder på æggestokkene
- Fri væske i bughulen
- Graviditet uden for livmoderen

Ultralydsscanningen er ofte afgørende for om der skal tages supplerende prøver/undersøgelser, og om det er nødvendigt at henvise til hospital med henblik på operation.

Celleprøve (smear), og vævsprøver.

I klinikken tages, ved behov, celleprøve (smear) og vævsprøver.

Før vi tager prøver, vil du blive informeret om formålet med prøven samt om den lille risiko der er forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Vi vil ofte først foretage kolposkopi eller vulvoskopi som er en undersøgelse med et forstørreapparat/kikkert som man tydeligere kan se forandringerne med.

Du kan læse mere om prøverne i vejledningerne:

- Celleforandringer på livmoderhalsen
- Blødning ved samleje (kontaktblødning) og pletblødning
- Blødning efter overgangsalderen
- Lichen Sclerosus

Keglesnitsoperation

Forberedelse

Indgrebet foretages for at fjerne celleforandringer der kan være forstadier til kræft. Selve keglesnittet foretages i lokalbedøvelse. Du må gerne ledsages af en pårørende, ven eller kæreste.

Indgrebet

Operationen varer ca. 10 min. og forberedelserne ca. 5 min. Der sprøjtes lokalbedøvelse ind i livmoderhalsen. Du vil dog hele tiden kunne mærke, at der bliver rørt ved dig, men der vil ikke være smerter. Det er meget almindeligt at der kommer lidt hjertebanken. Efter du er bedøvet fjernes det yderste af livmoderhalsen, hvor de forandrede celler er påvist. Det fjernede væv vil blive sendt til mikroskopisk undersøgelse på Hvidovre Hospital.

Før vi fortager indgrebet, vil du blive informeret om formålet samt den lille risiko der er forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Efter indgrebet

Du må godt køre bil hjem selv, hvis du har det godt og du har siddet og sluppet af i 30 minutter eller har gået en lille tur. Efter indgrebet anbefaler vi at du holder dig i ro de første 2 døgn. Du får telefonsvar på prøven inden for 2 uger efter indgrebet.

Normale følger

Smerter: Det er almindeligt, at der kommer lette menstruationslignende smerter efter indgrebet. Som regel aftager smerterne efter nogle timer. Du må gerne tage smertestillende håndkøbsmedicin, f.eks. Kodimagnyl eller Panodil. Følg anvisningen på glasset.

Blødning: I den første tid efter indgrebet vil der være lidt blødning eller slimet brunligt udflåd, men det aftager gradvist i løbet af 2-3 uger. Ofte ses at blødning tager til på 8-10. dag efter indgrebet. Dette skyldes at sårkorpen opløses. For at undgå infektion skal du bruge bind **ikke** tamponer, og du bør undgå samleje, karbad, svømmehal og havbade til blødningen er ophørt.

Sygemelding

Vi vil tilråde, at du er sygemeldt 2-3 dage efter operationen, og at du undgår sport og tunge løft i den periode.

Komplikationer

Indenfor de første uger kan der i sjældne tilfælde opstå unormal, kraftig blødning eller underlivsbetændelse. Indenfor klinikkens åbningstid ringer du bare og vi ser på dig med det samme. Udenfor klinikkens åbningstid skal du kontakte vagtlægen 1813 og fortælle, at du har fået lavet keglesnit og beskrive dine symptomer.

Fremtiden

Graviditet: Keglesnit i livmoderhalsen har normalt ingen betydning for din mulighed for at opnå en normal graviditet. Der er formentlig en lille øget risiko for at føde for tidligt (preterm fødsel) og abortere sent efter keglesnit.

Spiraler

Der findes 2 type spiraler:

Kobber-spiral

er for det meste T-formet og består af et plastikskelet omviklet med kobbertråd. Kobberet gør, at sædcellerne får nedsat bevægelighed, og samtidig påvirkes slimhinden i livmoderen, således at et eventuelt befrugtet æg ikke kan sætte sig fast. Det er bedst at oplægge spiralen i slutningen af en menstruation. Kobberspiralen beskytter mod graviditet straks og virker i 5 år.

Sikkerheden er ca. 95%.

Kobberspiralen kan give bivirkninger i form af kraftigere og lidt længerevarende blødninger samt flere menstruationssmerter.

Spiralen kan købes i klinikken for 300 kr.

Hormonspiral (Mirena/Jaydess)

er også T-formet. Den består af et plastikskelet, der indeholder hormonet gestagen. Hormonet påvirker slimhinden i livmoderen så den bliver tynd, og et eventuelt befrugtet æg ikke kan sætte sig fast. Desuden påvirkes sekretet i livmoderhalsen, så sædcellerne har svært ved at trænge ind i livmoderen. Hormonspiralen skal helst lægges op i slutningen af en menstruation. Sikkerheden er ca. 99 %. Bivirkningerne er ofte pletblødninger de første 1-3 måneder, men menstruationerne bliver hurtigt svagere og hos 20-25 % ophører menstruationerne.

Hormonspiralen kan sidde 5/3 år. Hormonspiralen kan købes i klinikken for 1200/1100 kr., eller på recept på apoteket.

Oplægning af spiral

Før indgrebet

Ca. 2 timer før spiralooplægning er det en god idé at tage et par smertestillende tabletter, f.eks. Panodil eller Ibuprofen for at mindske menstruationslignende smerter, der kan komme efter indgrebet.

Før oplægningen, vil du blive informeret om spiralen, virkning, bivirkning samt den lille risiko der er forbundet med indgrebet og du skal give mundtlig accept.

Under indgrebet

Inden spiralen oplægges, vil der blive foretaget en ultralydsskanning af livmoderen. Derefter anlægges lokalbedøvelse ved behov, livmoderens dybde måles, og spiralen oplægges. Spiralens beliggenhed vil altid efterfølgende blive kontrolleret med ultralyd.

Efter indgrebet

Du kan have lette menstruationslignende smerter nogle timer efter indgrebet, og der kan ligeledes komme lidt småblødninger op til 1 uge. Så længe der er blødning frarådes brug af tampon, samleje og badning i havet og svømmehal samt karbade på grund af øget infektionsrisiko. Såfremt du får

feber, ildelugtende udflåd eller smerter efter indgrebet er du meget velkommen til at kontakte klinikken. Hvis klinikken er lukket kontaktes lægevagten 1813.

Du vil blive tilbudt kontrol med ultralydsscanning efter 1 1/2 måned.

P-stav (hormon spiral, Implanon)

Hvis kvinden ikke ønsker p-piller eller en hormonspiral er P-stav en god mulighed.

P-stav (implanon), er en af de mest sikre metoder og virker primært ved at hindre ægløsning.

Hormonstaven(Implanonen) indsættes i armen. Dette skal finde sted 1.-5. cyklusdag for at man kan være sikker på, at graviditet ikke er til stede og for fuld sikkerhed fra start. Implanons virkning er 3 år.

Bivirkninger er:

- Menstruationsforstyrrelser
- Vægtændring
- Brystspænding
- Hovedpine
- Akne
- Et lille ar når P-staven fjernes

Hos kvinder der får indsat Implanon vil

- 20% ikke bløde så længe de har implanonen
- 25% vil bløde mindre
- 20% vil opleve en reduktion i menstruationssmerter

Før vi indsætter implanonen, vil du blive informeret om P-staven, virkning bivirkning samt den lille risiko der er forbundet med indgrebet og du skal give mundtlig accept.

Cystoskopi/kikkertundersøgelse af blæren

Hvorfor fortage kikkertundersøgelse af blæren

I forbindelse med udredning for mikroskopisk blod i urinen eller ved gentagne urinvejsbetændelser og/eller smertefulde vandladninger foretages undersøgelsen for at se, om der er forandringer i blæren.

Forberedelser:

Ved ankomst til klinikken afleveres en urinprøve.

Selve undersøgelsen:

Undersøgelsen starter med, at der bliver lokalbedøvet i urinrøret med en gel. Undersøgelsen vil da for de fleste opfattes som en smule ubehagelig, men uden egentlige smerter og varigheden er typisk omkring 2-3 minutter.

Kikkerten er et meget tyndt rør, der føres ind i blæren via urinrøret, så urinrøret og blærens inderside kan kigges efter, ligesom urinledernes indmunding i blæren vurderes.

Du får resultatet af undersøgelsen med det samme og der lægges en plan for evt. supplerende undersøgelser.

Efter undersøgelsen:

Umiddelbart efter undersøgelsen lader du vandet og er klar til at genoptage dagens almindelige planlagte gøremål.

Det er vigtigt, at du drikker min. 2 liter væske resten af døgnet for at forebygge blærebetændelse.

Det første døgn kan der være svie ved vandladning, og urinen kan være en smule blodig, hvilket kan være en følge af undersøgelsen, men ikke et udtryk for betændelse.

Fortsætter symptomerne, bør du kontakte klinikken eller egen læge med en urinprøve.

UNDERSØGELSE AF PASSAGEFORHOLD I ÆGGELEDERNE

HSU – Hystero-salpingo-ultrasonografi

Formål

Formålet med HSU er, at undersøge om der er passage i dine æggeledere og skylle æggelederne igennem, så ”løse forhindringer” fjernes, hvorved passageforholdene bedres. Samtidig bliver livmoderhulen undersøgt for polypper og muskelknuder.

Tidspunkt:

HSU foretages inden 12. dag efter menstruationens begyndelse.

Forberedelse:

1 g Panodil 1-2 timer før undersøgelsen.

Indgrebet:

Ultralyds-undersøgelsen foregår ved skanning gennem skeden, medens der sprøjtes væske via livmoderen ud igennem æggelederne. Gennemskylningen kan være forbundet med let ubehag (menstruationslignende smerte).

Hvis du ønsker det lægges lokalbedøvelse i livmoderhalsen.

Der føres et tyndt, blødt plastikrør (katheter) gennem livmoderhalsen op i livmoderen.

For at undgå tilbageløb af kontrastvæske fyldes væske i en lille ballon, som sidder i spidsen af kateteret.

Herefter sprøjtes 10 ml saltvand med små luftbobler gennem kateteret. Væsken passerer ud gennem æggelederne, hvis disse er åbne. Dette ses ved skanning.

Efter indgrebet:

Efter undersøgelsen kan du bløde lidt og en del af saltvandet kan løbe ud af skeden.

Der er en lille risiko for infektion, som skønnes at være under 1%.

Før vi laver gennemskylningen bliver du informeret om indgrebet samt den lille risiko der er forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Der er ved denne procedure en lille infektionsrisiko, og du bør derfor ved tegn på infektion (smerter, ildelugtende udflåd eller feber), kontakte klinikken på telefon 43434310 mellem kl. 8 -15. eller vagtlæge på 1813.

Du kan nedsætte risikoen ved to dage efter undersøgelsen at undgå tampon i skeden, undgå svømme og karbad og undgå samleje

Svar på undersøgelsen:

Du får med det samme resultat at vide. Den videre behandling planlægges herefter.

Vandscanning

Årsag til undersøgelsen

Vandscanning er en undersøgelse, som bruges til at afgøre om der er polypper eller muskelknuder i livmoderhulen.

Selve undersøgelsen

Der føres et tyndt blødt plastikrør (kateter) ind gennem livmoderhals kanalen til livmoderhulen. Der sprøjtes lidt sterilt saltvand igennem katetret samtidig med at der foretages ultralydsscanning. Hermed åbnes livmoderhulen sig kortvarigt og det bliver muligt at se slimhinden, livmoderhulens form og indhold.

Undersøgelsen tager kun få minutter og er stort set smertefri.

Efter undersøgelsen

I sjældne tilfælde er der lette smerter i underlivet efter undersøgelsen, hvilket skyldes, at der er kommet lidt væske ud i bughulen. Det er helt ufarligt. Du kan tage Panodil hvis du har brug for det.

Før vi laver vandscanningen bliver du informeret om indgrebet samt den lille risiko der er forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Der er ved denne procedure en lille infektionsrisiko, og du bør derfor ved tegn på infektion

(smerter, ildelugtende udflåd eller feber), kontakte klinikken på telefon 43434310 mellem kl. 8 -15. eller vagtlæge på 1813.

Du kan nedsætte risikoen ved to dage efter undersøgelsen at undgå tampon i skeden, undgå at svømme og karbad og undgå samleje.

Svar på undersøgelsen:

Du får med det samme resultat at vide. Den videre behandling planlægges herefter.

Frysebehandling af livmoderhalsen (Cryobehandling)

Hvorfor foretage frysebehandling

Frysebehandling foretages, for at gøre slimhinden på livmoderhalsen stærkere, således at du undgår kontaktblødning, f. eks ved samleje.

Behandlingen er smertefri.

Indgrebet

En lille stålkegle sættes op på din livmoderhals i 1 ½ minut, hvor den tilkobles et cryoapparat med flydende lattergas. Hermed kommer der en lille forfrysning på livmoderhalsen og bagefter et lille sår.

Efter frysebehandlingen.

Når såret heler, bliver slimhinden tykkere/stærkere fordi der dannes arvæv. Slimhinden bliver dermed mere modstandsdygtig overfor berøring.

Du vil i de kommende 2 til 3 uger have vandigt gråligt udflåd.

Før vi laver frysebehandlingen er du blevet informeret om indgrebet samt den lille risiko der er forbundet hermed og du skal give mundtlig accept.

Der er ved denne procedure en lille infektionsrisiko, og du bør derfor ved tegn på infektion

(smerter, ildelugtende udflåd eller feber), kontakte klinikken på telefon 43434310 mellem kl. 8 -15. eller vagtlæge på 1813.

Du kan nedsætte risikoen ved to dage efter undersøgelsen at undgå tampon i skeden, undgå svømme og karbad og undgå samleje.